

Een longcross penny van Henry III van Engeland in Mechelen - Bovelingen

Patrick Schuermans en Rombout Nijssen

Einde 2021 werd in Mechelen-Bovelingen, een dorp in de gemeente Heers in Limburg, een verbogen exemplaar gevonden van een van de vroegste uitgiften van de Engelse *long cross penny*.

Dit exemplaar weegt 1,4 gram en heeft een diameter van 18 mm.

De afbeelding op de voorzijde is niet goed gecentreerd. Daardoor is een deel van de rechterzijde van de munt blank gebleven. Voorts zie je centraal het aanzijnde gekroonde hoofd van een koning, met telkens twee haarkrullen links en rechts van zijn hoofd en een baard. Links van het hoofd zie je de scepter van de vorst. Rond het koningshoofd zie je nog vaag delen van een parallelcirkel, met daarrond nog enkele letters van de legende: ... NR ... C ... S R ... . De rest van de legende is afgesleten of is door de slechte centrering *naast de munt gevallen*. Gelijkaardige exemplaren leren ons dat de volledige legende HENRICVS REX III luidt.

Op de keerzijde staat het kenmerkende kruis waarvan de armen de rand van de munt bereiken en waaraan zij haar naam te danken heeft. De armen van het kruis bestaan telkens uit twee lijnen, die uitlopen in twee bolletjes. Tussen de armen van het kruis staan in elk kwartier drie bolletjes, die door een gebogen pareltjeslijn van de legende worden gescheiden. Daarbuiten staat, onderbroken door de armen van het kruis, de legende: NIC OLE ONC ANT, wat geïnterpreteerd wordt als *Nicole on Cant*, of Nicole van Canterbury, wat de naam is van de muntmeester van het atelier waaruit deze munt komt.

De *long cross pennies* van Hendrik III van Engeland (koning van 1216 tot 1272) werden vanaf 1247 tot aan zijn overlijden in 1272 in grote aantallen geslagen. Zij worden traditioneel in zeven klassen opgedeeld. Dit exemplaar is er een van de vijfde klasse, en meer bepaald van onderklasse 5a. De munten van de klasse 5a dateren uit de periode 1251-1253.

Anders dan op het Europese vasteland, waar de denieren sinds de regeerperiode van Karel de Grote en zijn onmiddellijke opvolgers steeds kleiner en van lager gewicht geslagen werden, bleven de Engelse penningen hun gewicht behouden. Hun waarde was dan ook een veelvoud van die van bijvoorbeeld Vlaamse of Brabantse denieren, en dat maakte hen bijzonder gewild voor de handel op lange afstand. Hendrik III was de eerste Engelse koning die zijn munten op de keerzijde liet voorzien van een kruis waarvan de armen tot aan de rand van de munt reiken. Naar verluidt deed hij dat omdat de munten van zijn voorgangers en ook zijn eigen oudere munten, met daarop een korter kruis, veelvuldig bijgeknipt werden. Doordat je op de *long cross pennies* van Hendrik III met een oogopslag kan zien of de armen van het kruis al dan niet volledig zijn, wordt het zo goed als onmogelijk om ze nog ongemerkt bij te snijden. In dat opzicht is het interessant te zien dat de maker van deze munt duidelijk meer aandacht besteedde aan de juiste centrering van de keerzijde met het kruis, die belangrijk is om de volledigheid van de munt te controleren, dan aan de centrering van de voorzijde. Een wellicht onbedoeld gevolg van de duidelijke voorstelling van het kruis op de keerzijde, is dat het gemakkelijk werd om dit soort munten in halve *pennies* of kwart *pennies* te knippen, wat het plaatselijk betalingsverkeer vergemakkelijkte.

De populariteit van de grote *long cross pennies* zette andere vorsten aan om munten van hetzelfde type te laten slaan. In Brabant volgde hertog Jan I (1268-1294) het voorbeeld van de Engelse koning, in het vorstendom Luik liet bisschop Jan van Vlaanderen (1282-1291) op de Engelse *long cross* geïnspireerde munten slaan en uit Vlaanderen zijn *long cross* schellingen van graaf Robrecht van Bethune (1305-1322) gekend.